

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup): Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til skatteudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om afgift af arv og gave.

(Lovforslaget (nr. 177) findes i tillæg A. sp. 2883, fremsættelsen i tidenden sp. 3240).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Søren Jensen (Vejen): Det lovforslag, vi her har til første behandling, har, som det står anført i bemærkningerne til forslaget, til formål at forhøje afgifterne af arv og gave. Endvidere stilles der, for så vidt angår arveafgiftsloven, et par forslag af mere teknisk betonet karakter, som jeg ikke skal komme nærmere ind på her ved første behandling. Men altså, det drejer sig om ændringer i de nugældende arve- og gaveafgifter, og ændringerne omfatter alene afgiftens størrelse, hvorimod der ingen ændring sker i det grundlag, hvorpå afgiften skal beregnes.

Lovforslaget opererer på samme måde som den nugældende lov med 4 forskellige afgiftsskalaer, og det gælder for alle 4 skalaer, at taksterne er progressivt stigende, altså forholdsmæssigt højere for store beløb.

Den mildeste skala anvendes, hvor det drejer sig om meget nære slægtninge, ægtefælle, børn og børnebørn, og jeg vil gerne understrege, at der for disse nære slægtninge i realiteten ikke sker nogen stigning i afgiften i forhold til den nugældende lov, i hvert fald ikke før man kommer op på meget store formuebeløb; man skal helt op på beløb, der er over 100.000 kr., før man kan tale om en egentlig stigning i afgiften.

Der sker heller ingen ændring i de regler, efter hvilke en efterlevende ægtefælle kan vælge at sidde i uskiftet bo uden at skulle betale arveafgift, ligesom en lempelig beregning opretholdes og den afgiftsfri bund-

grænse på 100.000 kr. forbliver uændret for efterlevende ægtefæller i de tilfælde, hvor et skifte foretages.

Derimod må man konstatere, at for så vidt angår de tre øvrige tariffer, altså de tariffer, der ligesom nu skal gælde for fjernere slægtninge, er der tale om ret væsentlige forhøjelser i forhold til de nugældende tariffer, og dette gælder særlig, hvor det drejer sig om meget fjerne slægtninge eller helt ubeslægtede personer.

Vi mener fra socialdemokratisk side, at det er rigtigt og rimeligt, at der sker en skærpelse på disse områder.

Principielt må vi hævde, at formuer ikke er enkeltpersoners værk. Herfra kan måske undtages den almindelige sparer, der ved sparsommelighed har fået samlet lidt sammen, men ellers må man sige, at formuer ikke er enkeltpersoners værk. Her som på andre områder i tilværelsen er der tale om et samspil af mange faktorer: samfundets udvikling, konjunkturer, den tekniske udvikling osv. osv., men kun igennem et virke eller en virksomhed, om man vil, hvor andre også under en eller anden form har øvet en indsats, kan det lade sig gøre at samle disse formuer, og her taler jeg ikke mindst om de store formuer.

Vi har her i landet en meget skæv formuefordeling, ligesom vi i parentes sagt har en skæv indkomstfordeling. Det er for øvrigt noget, der er erkendt fra alle sider, og mange taler om, at noget bør der gøres ved det, men det bliver nok ved snakken. Så længe vi ikke har andre muligheder for at ændre på den skæve formuefordeling, så længe må det efter min opfattelse være samfundsmæssigt rigtigt, at det offentlige for at rette lidt på skævhederne gennem gave- og arveafgift inddrager en rimelig del af disse formuer og derefter anvender de penge, der kommer ind, til samfundsgoder, som alle kan nyde godt af.

Dette princip har det tilsyneladende været muligt at skabe nogenlunde politisk gehør for igennem tiderne, siden arveafgiftsloven blev indført for 64 år siden. Men det skal da også siges, at det unægtelig straks har været noget vanskeligere at opretholde den politiske enighed, når satsernes størrelse skulle fastsættes.

Man kan altså ud fra den filosofi, man har om tingene, foretage en bedømmelse af det

[Søren Jensen (Vejen).]

foreliggende forslag. Man kan alt efter temperament og politisk opfattelse karakterisere lovforslaget som en ajourføring, man kan karakterisere det som en skærpelse, eller man kan karakterisere det som et led i en bedre fordelingspolitik. Jeg tror nok, jeg helst vil betragte forslaget som et led, ganske vist kun et lille led, i en bedre fordelingspolitik, men samtidig også som et led i beskatningen af de i dag så stærkt omtalte arbejdsfrie indtægter, hvad arv jo vitterlig også er for den, der modtager arven. Derfor er der også en vis sammenhæng mellem dette lovforslag og forslaget om skærpelse af den særlige indkomstskat.

Jeg skal til slut anføre, at vi i socialdemokratiet ser med megen velvilje på dette lovforslag, og jeg kan på mit partis vegne tilsige en positiv medvirken i det kommende udvalgsarbejde.

Poul Schlüter: Det er tydeligt, hvad denne regering er ude på. Nu har finansministeren jo aldrig søgt at gøre en røverkule af sit hjerte, og det skal han roses for, man kan næsten læse i ham som i en åben bog — ikke at det altid er opbyggelig læsning, men det kan man altså. Det er næsten lige så let læsning som en tegneserie. Dermed skal jeg ikke antyde, at finansministeren er lige så uskyldsnaiv som f. eks. Søren Brun, langt fra, men han er let at forstå.

Jeg vil gerne sige, at det er min opfattelse, at i skattelovgivningen er der sejlet en ganske bestemt kurs i de måneder, hr. Grünbaum har været dette lands højtærede finansminister og har stået på broen med hr. Ømann ved sin side som lods. Kursen har været den, at man har stilet mod at ødelægge inspirationen til og muligheden for privat opsparing og kapitaldannelse, vel at mærke hos almindelige mennesker. Jeg ved ikke, om målet bevidst er, men jeg ved, at konsekvensen bestemt vil blive, at hvis man fortsætter i den retning, bliver der her i landet tilbage kun storkoncerner og måske ikke engang danske, men måske fortrinsvis udenlandsk ejede storkoncerner. Jeg mener, man har præsteret mange enkeltheder, som må føre i den retning, blot i de 6 måneder den nuværende regering hidtil har haft til sin rådighed.

Lad mig bare nævne de vigtigste træk. Man har afskaffet vore mest succesrige opsparingsordninger, dem, der især var anvendt af arbejdere, funktionærer og tjenestemænd. Man står inde for en forrygende udgiftsstigning hos det offentlige, som uundgåeligt vil føre til højere indkomstskatter. Man foreslår så i dag en klækkelig forhøjelse af den særlige indkomstskat, og formueskatten har jeg vist ikke lov at regne med vil være i ro, så længe hr. Grünbaum er højtæret finansminister. Og nu de kraftige forhøjelser af arveafgifterne. Meningen er let at forstå: man vil dræbe lysten og evnen til opsparing og kapitaldannelse, men det vil efter vor opfattelse blive til skade også for dem, der ikke kan eller ikke vil spare op, fordi deres beskæftigelsesmuligheder bl. a. afhænger af, at andre gør det og kan gøre det.

De kraftige forhøjelser af arveafgifterne, som foreslås i dag, er efter min opfattelse en vigtig brik i spillet mod et privatøkonomisk samfund. Det forslag, der er fremsat, tror vi vil føre til, at vi ikke lettere kommer til at se en spredning af ejendomsretten, som det konservative folkeparti anser for et vigtigt mål.

Nu har jeg godt nok set, at finansministeren i sin fremsættelsestale henviser til det nye arveafgiftssystemets indførelse i året 1908 og påberåber sig det daværende medlem af folketinget, professor L. V. Birck, som ved den lejlighed — for det er ganske rigtigt — talte om højere progression, hvor der var tale om meget store arveparter. Men det er, ligesom finansministeren har revet min daværende partifælles synspunkter ud af deres naturlige sammenhæng. Nu har jeg gjort mig den ulejlighed at slå op i Folketingstidende for 1908, og hvad siger så her professor L. V. Birck? Han siger — og det er interessant — sp. 8324 i Folketingets Forhandlinger 1907-1908:

„Jeg vil derfor tillade mig at håbe, at det høje ting vil ændre dette lovforslag noget . . . således at vi når til, at der betales 6 pct. af den del af arven, der er over 120.000 kr.“

Kort efter får man anden behandling, og dér har professor L. V. Birck stillet et ændringsforslag, og han åbner sin tale ved anden behandling ved at sige — det står sp. 8371 —:

[Poul Schlüter.]

„I tilslutning til de bemærkninger, jeg tillod mig i går, skal jeg anbefale det ændringsforslag, jeg har stillet . . . nemlig at der skal betales 5 pct. af det beløb, hvorved arvelodden overstiger 100.000 kr.“

5 pct. — dengang rakte progressionen fra 2 pct. til 5 pct. Nu skal den altså efter finansministerens forslag i 1. arveklasse række fra 2 pct. til 30 pct. og for søskendearv fra 10 pct. til 80 pct. Det har jeg nok lov at sige er en progression og en topbeskatning af en sådan størrelse, at det er aldeles uhjemlet, at finansministeren ligesom søger at medtage professor L. V. Birck som en af de åndelige bagmænd bag hans forslag.

Der er jo automatisk sket en klækkelig stigning i arveafgiften igennem de senere år, og det er, ligesom finansministeren ganske ser væk fra det. Det ligger i, at der er gået adskillige år, siden de nuværende procent-satser og de nuværende skalatrin blev vedtaget, men i mellemtiden tør det jo nok antydes at vi har haft en vis inflation. Det, der var 100.000 kr. dengang, er måske 200.000 eller 300.000 kr. i dag, og automatisk beskattes derfor samme arv med samme købekraft i dag stærkere progressivt, end da man indførte den nuværende skala. Derfor vil der også i de kommende år automatisk ske en styrkelse af progressionen uden en ændring i arveafgiftsloven, men alligevel mener altså finansministeren, at vi skal gennemføre, hvad der jo svarer til nogenlunde en fordobling af arveafgifterne i de yderste slægtskabsforhold, og når det drejer sig om de højeste beløb, og vel i gennemsnit en forhøjelse med 50 pct. Men med denne forhøjelse må man se i øjnene at man kommer til at slå en lang række små og mellemstore erhvervsvirksomheder i stykker, og man vil komme til at opleve i kommende år, at man tvinger til salg til danske eller måske især udenlandske koncerner.

Selv om det måske ikke lyder så skrap, at der skal betales, lad os nu sige 30 pct. i arveafgift, når der er tale om arv imellem forældre og livsarvinger, er det en uoverkommelig opgave at klare den arveafgift, fordi man likviditetsmæssigt ikke kan skaffe pengene frem. Derfor bliver man nødt til at sælge til kapitalstærke virksomheder, til de store virksomheder, eller måske til at nedlægge virksomheden og så tage kontanterne

ud af boet til arvingerne. Så store arveafgifter, som finansministeren nu vil have os til at indføre, kommer til at slå likviditeten i stykker først og fremmest i de mindre og mellemstore virksomheder og vil ofte umuliggøre et generationsskifte både i landbrug og hos byerhverv.

Det gælder ikke mindst, hvor flere søskende arver sammen. Hvor søskende arver hinanden, kan arveafgiften nå op til 80 pct. for de største beløb. Det er for skrap; hvis der er tale om en erhvervsvirksomhed, eller hvis der er tale om en fast ejendom, som arves af søskende, vil man som hovedregel blive nødt til at sælge.

Men der er jo andre særlige problemer. Der er de barnløse ægtefællers problem, fordi der her ikke er adgang til hensidten i uskiftet bo, og her rammes man med 20 pct. allerede efter 200.000 kr. Det er for hårdt. Min partifælle fru Hanne Budtz har ofte rejst problemet om de barnløse ægtefællers særlige arveforhold, og vi vil tage dette spørgsmål op under udvalgsbehandlingen.

Jeg tænker også på de papirløse samlivsforhold, jeg havde nær sagt af alle typer. Her er tale om en straf, som er urimelig hård efter den skala, finansministeren har forelagt. Det er ikke anstændigt over for mennesker, som lever sammen i et forsørgelsesforhold måske i en lang årrække, at de arvemæssigt skal straffes så hårdt. Det kan gælde søskende. Det er ikke ualmindeligt, at to søskende igennem et liv fører fælles husholdning, bor i hus sammen, den ene arbejder, og den anden klarer måske husholdningen. De kommer til at blive ramt urimelig hårdt af arveafgifterne.

Man kan efter vor opfattelse mene, hvad man vil, men det er en kendsgerning, at for kolossalt mange mennesker er det en væsentlig inspiration til at udsætte forbrug og spare op, at man ved, at man har lov til at overlade resultatet deraf til børn eller til andre. Samfundsøkonomisk er det værdifuldt, og politisk-etisk synes vi det er rimeligt.

Derfor vil jeg slutte med at sige, at hvor skal man dog få kapitaldannelse fra, og hvordan skal man kunne gennemføre en spredning af ejendomsretten, hvis man først beskatter indkomst hårdt — og det ønsker jo i hvert fald et overvældende flertal af den nuværende regerings ministre, så vidt jeg

[Poul Schlüter.]

forstår, man ønsker at nå 60 pct. i samlet skattetryk længe før perspektivplanens spøgelse — og vi dernæst har formuebeskatningen, og så har vi til sin tid en høj arveafgift? Finansministeren knuser folks motivation for at spare op og ikke mindst drive erhverv og tage en risiko. Det kan han ikke få det konservative folkepartis støtte til.

Kofoed: Den socialdemokratiske ordfører, hr. Søren Jensen (Vejen), karakteriserede dette lovforslag, alt efter som man havde temperament, og efter som man havde politisk indstilling, enten som en ajourføring eller som en skærpelse. Jeg vil gerne melde mig som den, der betragter dette lovforslag om forhøjelse af arveafgiften som en virkelig skærpelse, idet det giver en klækkelig forhøjelse af disse arveafgifter, således at man kan kalde det for en arveskat. Forhøjelserne varierer nemlig fra 10-20 pct. til 60-70 pct. alt efter, hvilken skala der skal beregnes efter.

Der ligger formentlig flere årsager til grund for dette forslag. Den første er vel, at finansministeren på en eller anden måde skal have kradset nogle penge ind til dækning af statens stigende behov. På en måde er der jo ikke noget at sige til, at det er sådan, eftersom det er ulige nemmere at udskrive mere skat end at finde besparelser på finansloven. Men det ser ud til, at det kniber med finansministerens fantasi til at finde flere former for at få indtægter til statskassen; det må man i hvert fald gå ud fra, eftersom han nu går til så drastiske forhøjelser af arveskatten, som skalaen viser.

I realiteten får man jo forholdsvis få penge ind i forhold til bestræbelserne; så vidt jeg husker, udgør arveskattens provenu i dag godt 200 mill. kr., og den skal efter forslaget indbringe 65 mill. kr. mere. Men eftersom finansloven jo har milliardbeløb, synes jeg, det er meget store bestræbelser, man foretager uden i og for sig at få så forfærdelig stor gevinst ud af sine bestræbelser.

Men der er flere årsager. Finansministeren nævner selv i sin fremsættelsestale, at en forhøjelse er bebudet i åbningstalen. Der ligger måske også en tredje grund til det; det er formentlig hensynet til SF, der principielt vel går ind for konfiskation af al arv til fordel for statskassen.

I fremsættelsestalen argumenterer mini-

steren ud fra et, hvad jeg vil kalde socialistisk dogme: at arv er arbejdsfri indtægt eller en arbejdsfri erhvervelse, og siger videre, at når en person ved sin død efterlader sig en formue, der tilfalder hans arvinger som arbejdsfri erhvervelse, så skyldes det ikke alene arveladerens arbejdsindsats og sparsommelighed, arven er i høj grad påvirket af den tekniske og den økonomiske udvikling, som bl. a. skyldes indsats fra det offentlige.

Rent principielt ligger det nu ikke så enkelt, og der er ikke kun negative virkninger for staten af, at det tillades at overlade arv eller at arve.

For det første vil jeg mene, at det stadig er nødvendigt og ikke umoralsk at undlade at bruge hver en klink, så der ikke bliver noget til rest. Jeg finder stadig væk ikke, det er umoralsk, at man sparer lidt op. Dernæst vil jeg blot sige, at for den, der lægger lidt til side, er der trods alt løbende betalt skat af indtægten, der er erhvervet. Både den, der bruger, og den, der sparer op, betaler dog sin indkomstskat. Men den, der ikke bruger pengene, slipper ikke for at betale formueskat, mens den, der bruger pengene efterhånden, slipper for at betale formueskat.

Det kniber mig gevaldigt at forstå, at det er så moralsk vidunderligt at konfiskere arvelodder. Se, hvis man nu går ind på finansministerens tankegang og tager et par familier, der begge bebør et parcelhus, der i kraft af den, hvad jeg vil kalde tvivlsomme økonomiske politik, har fået en virkelig værdistigning, så kan man opstille følgende eksempel: vi går ud fra, at de begge for en hel del år siden gav 100.000 kr. for disse huse. De tjener lige meget, og de har lige mange børn, og de havde ingen penge, da de købte husene, men ved dødsfald er begge huse vurderet til 500.000 kr. Den ene familie har levet livet og fulgt værdistigningen op med lån, således at der kun er en friværdi på omkring 80.000 kr. I det andet hus har familien båret sig efter flertallets opfattelse dumt ad og stilet efter et gældfrit hus. De får ved dødsfald en friværdi på 500.000 kr. Den sidste families arveskat til staten er 80.000 kr., og i mellemtiden er der så blevet betalt formueskat, ligesom den sidste familie også har måttet betale højere indkomstskat i kraft af, at de ikke har kunnet trække renter fra i den løbende indkomst.

[Kofod.]

Så kan man stille det spørgsmål: finder man det moralsk og principielt så vidunderligt, at disse penge skal tilfalde fællesskabet? For hvad har den sidste familie egentlig gjort, der har skadet samfundet, så den skal bøde noget mere end den anden? Det er muligvis rigtigt, når finansministeren siger, at det er arbejdsfri erhvervelse for arvingerne i forhold til de andre, der ingenting får ved dødsfald. Men det relevante er trods alt, at den familie, der har brugt hver en klink og stiftet gæld, har kunnet give deres børn en masse arbejdsfri erhvervelse, som staten ikke kræver skat af, medmindre pengene er gået til anskaffelse af goder, som der er indirekte beskatning på. Men sæt, denne familie har anvendt sine penge til at give udenlandsrejser til sine børn; så har de i hvert fald ikke betalt nogen som helst skat til samfundet af disse arbejdsfri erhvervelser.

Det er den ene side af sagen, og dette gør, at der efter min opfattelse er mange bivirkninger af psykologisk art, som også hr. Poul Schlüter var inde på i sit indlæg, og som man ikke må være blind for.

Jeg mener, at folketinget og regeringen må bære et væsentligt ansvar for, at der er en mistillid til opsparing i det hele taget, og ydermere borttager vi det ene incitament efter det andet, der skulle fremme denne.

Vi kan bare tage det sidste eksempel, indekskontrakterne, for at tage et enkelt. Der er ikke erstattet af noget andet. Der ligger et forslag i folketinget, som venstre har fremsat, et forslag til fremme af opsparingen. Men så kommer kapitalvindingsskatten, som vi lige har behandlet, og så kommer arveskatten, og det er begge forslag, som i hvert fald modvirker enhver tendens og enhver lyst til fortsat at spare op.

Jeg nævnte før eksemplet angående parcelhusfamilierne. Billedet kan føres videre ud til erhvervslivet. Der findes da endnu private virksomheder, industri, håndværk og landbrug m. v., der har arvinger. Jeg tror ikke, man kan stole på, at alle arvinger er dårlige, og at de forvalter en arv skidt, så det kan skade andre end dem selv, i hvert fald. Der kan være nogle imellem, som ønsker at føre en virksomhed videre, og som også kan. Disse virksomheder har i kraft af bl. a. vor inflation fået en så stor papirvær-

di, at det måske passerer millionen, og i så tilfælde er det meget svært at overlade denne virksomhed selv til de nærmeste slægtninge som f. eks. børn. Jeg kan ikke dy mig for i denne forbindelse at nævne den struktur, vi har haft både inden for håndværk og inden for landbrug, hvor håndværket er startet i det små og så blevet en industrivirksomhed. Når denne virksomhed skal overdrages, er det praktisk taget umuligt: først får man måske en kapitalvindingsskat; det gør man ikke i en arvesag, men man skal af med penge, staten kommer ind med en prioritet og udhuler kapitalen for denne virksomhed.

Det er én ting, men det næste er jo: hvad med medarbejderne? De kan risikere, som også hr. Poul Schlüter var inde på det, at denne virksomhed bliver solgt eller på anden måde får en anden struktur for at undgå denne arveskat. For det er jo sådan, hvis vi ser på provenuet, at hver gang man forhøjer skatteskalaen, sker der det, at provenuet stiger det første år, og så flader det ud og går nedad, fordi folk tager det til efterretning og laver en eller anden form for omorganisering, således at man ikke kommer til at betale arveskat.

Det næste er, at hvis en virksomhedsejer, som ikke har nogen arvinger, ønsker at overlade virksomheden til nogle medarbejdere, har han heller ingen mulighed for dette, for så tager staten pengene; på den måde opnår man det stik modsatte af hensigten, man opnår nemlig en koncentration af kapitalen, man opnår ingen spredning af kapitalen.

Vi har vedtaget arveloven, og dér har man altså bestemte regler for, hvor nært slægtskabet skal være, og så har vi den skatteskala, som vi nu skal tage stilling til. Man kan jo sige, at selve arveloven vel ikke er forenelig med socialdemokratiske dogmer, men det gør for så vidt heller ingen ting, for man kan klare det ved at lave skalaen således, at man reelt får en konfiskation af de værdier, som på en eller anden måde er opstået i en virksomhed, og så har man værdierne til fællesskabet. Jeg kunne forstå dette, hvis man var sikker på, at staten var en bedre husholder end den private, men det er der visse ting der tyder på ikke er tilfældet.

Jeg finder arveskatteforhøjelsen urigtig af de grunde, jeg har nævnt her, fordi den

[Koføed.]

borttager incitamentet til opsparing, og jeg mener ikke, det kan genere nogen som helst, hvis der er folk, der gerne vil lade være med at bruge alt, hvad de tjener. Disse mennesker er da ikke mere ufornuftige, end vi kan tolerere i dette vort fornuftige samfund.

Den foreslåede forhøjelse er uheldig, fordi den yderligere vil sætte skub i tendensen til at kapitalisere værdistigninger til forbrug, og til syvende og sidst er jeg bange for at denne forhøjelse af skalaen er udtryk for en tendens, som skyldes misundelse over for dem, der har formået at lægge noget til side. Statskassen bliver ikke reelt rigere af ekstraskatten, men samfundet bliver fattigere på småsparere.

Jeg vil til slut sige, at venstre er absolut ikke positivt stemt for forslaget.

Bernhard Baunsgaard: Dette lovforslag om gave- og arveafgift er desværre et forslag, der alene handler om afgiftsforøgelser.

Når jeg siger, at det desværre alene handler om afgiftsforøgelser, er det, fordi jeg er helt enig med den tidligere oppositionspolitikeren hr. Henry Grünbaum, når han ved den behandling, vi for ikke ret længe siden havde af den nugældende arveafgiftslov, udtalte, at han beklagede, at finansministeren ikke var kommet ind til de virkelig aktuelle og påtrængende spørgsmål, der burde tages op i forbindelse med et forslag om afgift af arv og gave. Jeg er altså i den situation, at jeg kan stille den tidligere oppositionspolitikers spørgsmål til den nuværende finansminister, den samme person: hvorfor tager vi dog ikke fat på de helt brændende aktuelle spørgsmål?

Må jeg her nævne, som det blev trukket frem ved den tidligere behandling, spørgsmålet om de mennesker, der i en årrække har delt bolig; det kan være papirløse ægte-skaber, det kan være gode venner, der har haft bolig fælles, det kan være homofile, men det kan sandelig også være en mor og datter eller far og søn, der måske i en menneskealder eller mere har boet sammen og derigennem har skabt et fælles hjem. Jeg mener, at vi ikke igen kan gå til behandling af et lovforslag, der handler om afgift af arv og gave, uden at tage disse problemer op. Jeg håber, at det igennem udvalgsarbejdet vil være muligt at komme ind på dem, og

jeg er for så vidt optimistisk, når jeg tænker på den indstilling, hr. Grünbaum i sin tid gav udtryk for her i tinget.

Det var et af de aktuelle problemer; et andet mindst lige så brændende problem er ikke afgiftsstørrelsens indvirkning på vore erhverv, men selve systemets indvirkning på vore erhverv. Vi har jo erkendt længe inden for landbruget, at dér kunne man nemt komme i den situation, at den, der fik gården og skulle svare de andre kontant arv, ofte kom i en sådan situation, at han eller hun reelt blev dårligst stillet af samtlige arvinger.

Men nu er problemet jo blevet endnu mere brændende i vore byvirksomheder. Vi står i den situation, at det, som har skabt det moderne velstandssamfund her i Danmark, hele den industrielle udvikling, der sætter ind fra sidst i 1950'erne, i meget, meget høj grad skyldes enmandsvirksomheder. Disse virksomheder står nu over for i meget høj grad at skulle gå i arv til efterkommerne. Vi kan jo bare tænke på, hvor store vanskeligheder man dér kan komme ud for — vi har lige hørt, at Danfoss blev klaret ved, at man skabte et fond. Jeg kan her nævne et andet eksempel, der viser, hvordan selve systemet virker: Amtsavisen i Randers, en avis, der absolut på sin egn og i sin by har en dominerende stilling, men som netop gennem arv og det krav, der blev stillet til udbetaling af rede penge, kom i meget store vanskeligheder og kun ved indgriben fra en københavnsk avis' side klarede frisag, så den kunne fortsætte med at betjene sit opland.

Vi kan efter min mening ikke blive ved at skubbe dette problem til side, og det er ganske klart, at problemet bliver endnu mere påtrængende, når vi står over for et forslag, der beskæftiger sig med forhøjelse af arveafgiften, selv om vi i denne omgang alene holder os til forhøjelsen inden for arveafgiftsklasse A, altså den nærmeste familie. Her er efter lovforslaget tale om, at en erhvervsvirksomhed vil blive stillet over for at skulle udrede en afgift på 25 pct., såfremt virksomheden vurderes til 2 mill. kr., og hvilken erhvervsvirksomhed vil i dag kunne overleve at skulle betale 25 pct. af værdien i arveafgift og så stadig væk have driftskapital tilbage? Jeg tror, at systemet her virker så hårdt, specielt når der bliver tale om en

[Bernhard Baunsgaard.]

forøgelse af arveafgiften, at vi er nødt til at gøre os klart, før vi vedtager dette lovforslag, at her må der en anden regel til. Jeg vil gerne foreslå finansministeren alvorligt at overveje, om man ikke i de tilfælde, hvor det drejer sig om en erhvervsvirksomhed, der skal gå i arv, kunne overveje at lade arveafgiften blive stående som driftskapital, naturligvis til forrentning, og det ville vel være rimeligt at lade den forrente med en rente svarende til den officielle diskonto. Man kunne sikre den ved pant i virksomheden eller på anden måde. Finansministeren siger så smukt i sin fremsættelsestale, at her er jo ikke tale om, at det er arveladeren alene, der gennem sin arbejdsindsats og sin sparsommelighed har gjort det muligt at skabe en formue, det skyldes bl. a. den økonomiske og anden indsats, der er sket fra det offentlige side. Dette er rigtigt, men der burde være føjet til: det skyldes også i meget høj grad medarbejdernes indsats. Hvis finansministeren vil have opsyn med sit indestående — og jeg håber, han vil tage velvilligt imod dette forslag — så var det dog rimeligt, om man sagde, at her er et område, hvor vi i meget høj grad kunne lade medarbejderne få kontrolvirksomheden med det indestående. Jeg tror i hvert fald, at et sådant forslag i nogen grad ville hjælpe på den situation, vi allerede er i, og som, så vidt jeg kan skønne, vil accelerere i de kommende år — og jeg understreger igen, at det er selve systemet, der fremkalder dette, men det accelereres gennem forøgelsen af afgiften.

Endelig er der en anden bestemmelse, som jeg synes det er rimeligt at vi tager op ved denne lejlighed, og det er bestemmelsen om, at når man testamenterer sin formue til det offentlige, kommuner eller almennyttige selskaber, stiftelser, legater osv., så skal arveafgiften nu ikke være 30, men 35 pct. Og så er der i særlige tilfælde nu mulighed for at få et nedslag til 10 pct., det foreslår finansministeren forhøjet til 12 pct. Da det jo er almennyttigt, og da det er finansministeren selv, der definerer det så snævert, som han overhovedet ønsker det, kan man ikke her bruge henvisningen til, at formuen er skabt også ved indsats fra det offentlige side, for det går netop til offentlige formål. Jeg vil spørge finansministeren, om det dog

ikke er muligt at definere det alment velgørende princip så præcist, at vi simpelt hen kan sige, at arv, der går til sådanne formål, er fri for arveafgift.

Må jeg så sige om selve fremsættelsestalen, at den er interessant, den er, jeg tror, det var hr. Poul Schlüter, der var inde på det, i høj grad et udtryk for historiske studier. Jeg synes, at man skulle have drevet disse historiske studier en lille smule videre. Man kunne være gået så langt som til at nævne, at det var en venstrefinansminister, der indførte princippet om progressiv beskatning, og så kunne man have anført, at i 1908 kunne de radikale ikke medvirke til den første arvelov efter de moderne principper, fordi den ikke var progressiv nok efter de radikales opfattelse, og fordi man ramte mellemformuerne særlig hårdt. Jeg vil gerne stille det samme spørgsmål, som de radikale i 1908 stillede til den daværende finansminister: hvorfor skal det være sådan, at når der er tale om forøgelse af afgiften, så finder den største forøgelse sted for mellemformuer, mens der sker en aftrapning fra mellemformuerne til de virkelig store formuer? Jeg ved godt, at vi rettede det i sin tid, men spørgsmålet er, om dette princip ikke bør fastholdes.

Med hensyn til selve afgifterne vil jeg ikke binde mig, men afvente drøftelserne i udvalget.

Ømann: Man har jo fulgt og en smule ajourført det siden 1908 gældende princip, at arveafgiften skal forhøjes med arvepartens størrelse og med slægtskabets fjernhed.

Må jeg i forbindelse med de af hr. Bernhard Baunsgaard gjorde bemærkninger sige, at tanken om arbejderfonds ikke står mig helt fjernt i tilfælde, hvor det kunne være katastrofalt for en virksomhed, hvis arveafgiften skulle udbetales. Man kunne måske finde ud af en eller anden ordning. Det har vel nok særlig aktualitet for første afgiftsklasse. Til gengæld synes jeg, at man så kunne drøfte en lidt stærkere progression inden for denne klasse.

Jeg har også hæftet mig ved de faste procenter for foreninger m. v. Der er ganske vist foreslået en forhøjelse, men jeg savner en begrundelse for denne procentsats og for, at man ikke her skal benytte en af de sædvanlige afgiftsklasser, men jeg drager altså

[Ømann.]

den modsatte konklusion af den, hr. Bernhard Baunsgaard drog, og det gør jeg også med hensyn til den lave procent for de velgørende institutioner. Jeg tror, at hvis man kigger lidt nøjere på denne kategori af selskaber, vil man opdage, at der i de senere år er oprettet en forfærdelig bunke af dem, og det er folk med sans for økonomi, der har gjort det. Man kan altså ordne sig på en sådan måde, at man udmærket, uden at nogen anden end institutionen selv ejer den, kan have megen glæde og meget udbytte af en sådan institution. Jeg tror, at før man går om bord i den lave sats for institutionerne, skal vi i udvalget kigge lidt nærmere på, hvordan det egentlig har artet sig med disse selvejende såkaldt velgørende institutioner inden for den senere årrække.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til vedtagelse.

Finansministeren (Grünbaum): Ja, det er rigtigt, at det var en venstrefinansminister, der i sin tid gennemførte den arvelovgivning, som jeg har peget på i min fremsættelsestale, og det har jeg ikke noget imod bliver understreget i dag. Det var også venstre, der lavede den første progressive skatteskala. Derfor kan det måske have en vis interesse, at venstres ordfører her i dag holdt en tale, hvori han rent principielt gik imod arveafgifterne. Det var ikke bare et spørgsmål om, hvorvidt disse arveafgifter havde en sådan højde, at man følte det urimeligt, men det var helt generelt en argumentation imod selve det, at man havde arveafgifter, som begrænser opsparingen osv. osv. Det skal jeg slet ikke gå ind på, men jeg synes lige, jeg ville notere denne ændring i venstres holdning over for arveafgiftsloven.

Jeg vil heller ikke på dette sene tidspunkt begynde at diskutere hr. Poul Schlüters bemærkninger om, hvordan denne regering ødelægger opsparingen. Det er rigtigt, at vi har ophævet indekskontrakterne og sådan noget. Nu blev der sagt noget om højere

indkomstskatter. Her vil jeg dog minde om, at denne regering ikke har ændret på nogen indkomstskatter og heller ikke agter at gøre det inden for den nærmeste fremtid. (*Afbrydelse*). Der er jo lige vedtaget et finanslovsforslag. Nej, det er VKR-regeringen, der har kørt indkomstskatterne op på det meget, meget, meget høje niveau, som de ligger på. Alene ved kildeskattens indførelse i 1970 steg den direkte indkomstbeskatning 35 pct. på et år. Senere viste det sig, da vi fik de endelige tal frem, at det var 37 pct. En stigning i indkomstskatten på 37 pct. på et år, det var, hvad VKR-regeringen gennemførte, og jeg kan da huske, at jeg dengang sagde: ja men det er jo en helt forkert politik, I laver dér. Det vil sætte en lønbevægelse i gang ude på arbejdspladserne af et enormt omfang, for man vil ikke finde sig i det dér, det vil begrænse opsparingen osv. Det har jeg jo fået fuldkommen ret i. Derfor synes jeg ikke, at der er ret meget i det, hr. Poul Schlüter siger her i relation til opsparing og inflationsudvikling osv. Det må i hvert fald være meget begrænsede virkninger, der kan komme, fordi man kan forudse, at når man engang dør, kommer staten og tager noget af den formue, der er skabt i løbet af tiden, og som man i øvrigt i de allerfleste tilfælde ikke har sparet op, men som er skabt igennem alle de faktorer, som helt rigtigt har været påpeget her i dag, og som jeg også var inde på i min fremsættelsestale. Dér, hvor det er personer, der ud af deres egen beskedne indkomst sparer noget op, kan man ikke sige, at arveafgiften rammer hårdt, dér er der virkelig taget hensyn. Afgiften i arveklasse A, altså arv fra forældre til børn, er meget beskeden, også fortsat, den har vi ikke foretaget nogen stor forhøjelse af. Man kunne jo stille det spørgsmål, om der overhovedet skulle være nogen arveret, når det lå uden for forældre-børn-linjen. Det er ikke noget forslag fra min side, men det er da ikke noget uberettiget spørgsmål. Det, der er kommet frem her i dag, både i hr. Bernhard Baunsgaards og i hr. Koføeds indlæg, er jo de problemer, der opstår for erhvervs-

[Finansministeren.]

virksomhederne i tilfælde af dødsfald, og det er ikke bare et spørgsmål om en eller anden arveafgift. Det er rigtigt, som hr. Bernhard Baunsgaard sagde, at problemerne skærpes, når man får en skærpet arveafgift, men det virkelige problem fremstillede hr. Bernhard Baunsgaard helt korrekt, det er nemlig arvedelingen, det er den, der i allerhøjeste grad skaber problemer, bl. a. for landbruget. Jeg ved godt, at i de fleste tilfælde klarer man disse problemer inden for landbruget, og vi ved også godt hvordan. Det er vel også nok rigtigt, at det er blevet et industriproblem nu, og derfor tror jeg, at det er meget, meget vigtigt, at man tager hele dette spørgsmål op og begynder at se på problemerne ud fra et samfundshensyn, altså betragter en arbejdende virksomhed i et samfund som det primære fremfor dette, at det skal være nogle personer, der skal eje en eller anden pengekapital, som har tilknytning til den pågældende virksomhed. Det ville være et stort fremskridt, hvis vi kunne få den betragtning ind i hele diskussionen omkring arvelovgivning, at det er virksomhederne, vi skal beskytte, det er dem, samfundet lever af, og det er dem, der skal tages hensyn til, ikke de enkelte personer, selv om vi dog vel nok alle sammen stadig væk vil sige, at der i forholdet forældre-børn er en så tæt tilknytning, at man dér fortsat ønsker, at der skal være muligheder for en vis arv på nogenlunde rimelige betingelser.

Jeg ved ikke, om der er mulighed for i udvalget at komme dybere ind på de ting, som jeg her har nævnt, og som hr. Bernhard Baunsgaard faktisk gav anledning til, men det kan vi jo se.

Hr. Poul Schlüter gik også lidt tilbage i historien, hvad jeg selv havde givet anledning til ved fremsættelsestalen, hvor jeg var inde på professor Bircks udtalelser dengang. Det er rigtigt, at han var konservativ. Han var nu frikonservativ, mener jeg, på det tidspunkt, eller måske var det et år senere, jeg er ikke så stiv i historien, men det var heller ikke det, jeg ville tale om, men bare sige, at det, hr. Poul Schlüter her sagde, mener jeg beviser lige præcis det modsatte af det, hr. Poul Schlüter ville bevise, for hr. Poul Schlüter sagde, at man havde håbet den-

gang på en 6 pct. arveskat, og så blev det altså 5. Det lyder selvfølgelig ikke af noget i forhold til vore dages satser, men hr. Poul Schlüter glemte helt at tænke på, hvad indkomstskatten var dengang, og det er da det, man skal sammenligne med. Det har jeg fået undersøgt i mellemtiden i skattedepartementet. Den var 2 1/2 pct. for indtægter over 100.000 kr., og så synes jeg, at hr. Poul Schlüter med sine udmærkede tal her har vist, at de satser, vi arbejder med her i arveafgiftsforlaget, er alt for små i forhold til de indkomstskatter, vi har nu, hvis vi endelig skal lave den sammenligning.

Så vil jeg i øvrigt sige — og det er både til hr. Poul Schlüter, hr. Kofoed, hr. Bernhard Baunsgaard og også til hr. Ømann — at jeg er villig til at drøfte de mere principielle spørgsmål, som har været nævnt. Der er det, som jeg også selv tidligere har sagt noget om, med de faste samlivsforhold osv. osv. Jeg tror ikke, jeg her behøver at remse hele den stribe af problemer op, der ligger i arvelovskomplekset. Jeg er helt enig i, at der bør gøres noget ved det. Der er nogle grelle eksempler på, at folk efter vores nutidige opfattelse bliver behandlet helt forkert. Det er ikke bare et spørgsmål om, hvorvidt de papirløse ægteskaber skal have samme stilling som ægteskaber med papir, men der kan også gøres andre betragtninger gældende. Der kan være to søstre, der har boet sammen hele livet osv. Jeg synes absolut, det må være rigtigt at tage alle disse problemer op.

Nu er dette lovforslag imidlertid ikke et forslag om en almindelig revision af arveloven. Jeg var selv lidt inde på det i 1967, fik lige begyndt at kigge på det, men det blev ikke til noget. Jeg vil meget gerne se på disse og en hel række andre problemer i arveloven, men jeg synes ikke, det hører med i dette lovforslag, som er forholdsvis enkelt, fordi det går ud på, at man skal regulere disse forskellige satser i selve loven.

Så vil jeg godt sætte en meget tyk streg under det, som hr. Bernhard Baunsgaard sagde — vi er altså meget mere enige om dette lovforslag end om det forrige — at hvis man i visse tilfælde vil undgå at trække penge ud af virksomhederne, så er det ikke nogen urimelig tanke her ved arveloven, som jeg også sagde det vedrørende lovforsla-

[Finansministeren.]

get om særlig indkomst, at pengene kan blive stående. Det må være naturligt at minde om, at da vi i sin tid behandlede dødsbøbeskatningen, som VKR-regeringen absolut skulle lave om på, hvorved den fik skabt et forfærdeligt administrativt roderi — men det er en anden sag — foreslog jeg, og det står også i betænkningen fra dengang, at man i stedet for bevarede den dødsbøbeskatning, der var indført med kilde-skatten, men så sagde: vi opkræver ikke pengene, vi lader dem stå i virksomheden som en medarbejderfond i den pågældende virksomhed. Dette forslag blev fuldstændig afvist af alle tre regeringspartier, både venstre, konservative og radikale, men det glæder mig, at de radikale nu er inde på denne tankegang i forbindelse med arveafgiftsforslaget, og jeg vil naturligvis, da jeg selv har foreslået det i sin tid, gerne give tilsagn om, at vi tager dette spørgsmål op under udvalgsarbejdet.

Poul Schlüter: Finansministeren gav her i sit svar udtryk for, at han ikke syntes, at der var tale om en særlig skrap arveafgift, når der var tale om nært beslægtede. Det synes jeg oprigtig talt ikke kan passere, så vi er altså nødt til at se på tallene. Efter min mening er også søskende nært beslægtede, ja, man kan næsten ikke være nærmere beslægtede, i en vis forstand er søskende i alt fald nærmere beslægtede end ægtefæller, og derfor vil jeg sige, at når man i dette tilfælde når 58 pct. i arveafgift allerede for den del af arven, som ligger over 200.000 kr., så er det nu en skrap procent, og så når vi yderligere 80 pct. i søskendearv for det, som ligger ud over 599.000 kr.

Hvis vi så tager forholdet mellem ubeslægtede, og der er jo tit tale om mennesker, som er nært knyttet til hinanden, og som har været det måske igennem en meget lang årrække i erhvervelsen af, hvad der, indtil den ene dør, rent faktisk er fællesformue i dagliglivet, hvordan ligger det her? Ja, dér rammer vi tallet 88 pct. i arveafgift af det, som ligger ud over 357.000 kr. Det er da en del penge, men i mange tilfælde, navnlig når der er tale om ældre, kan det være hele det faktiske eksistensgrundlag. Jeg vil gerne sige til finansministeren, at når der er tale

om 88 pct. allerede for det, som ligger ud over 357.000 kr., så er der efter min mening ikke tale om arveafgift, men om konfiskation. Derfor mener jeg godt, jeg tør sige, at i virkeligheden er det falsk varebetegnelse, når finansministeren postulerer, at han her i dag har forelagt til første behandling et forslag om ændring af loven om arveafgift. Det burde kaldes lov om arveafgift mellem nært beslægtede og konfiskation af alt andet. Det er jo helt urimeligt at tale om afgift, når vi drøfter procenter på 88 eller 90. Den lille sjat, der bliver tilbage, er ikke arv, det er bare sådan en lille trøst. Det er nærmest konfiskation.

Må jeg så sige om ægtefællearven, at dér synes jeg finansministeren skal gøre sig helt klart, at det, han foreslår, er en væsentlig skærpelse. Ganske vist kan finansministeren fremhæve, at der er tale om en lempelse i forhold til andre op til 1 mill. kr., som hidtil fritagelse op til 100.000 kr. Men hvad så med det, der ligger ind imellem? Det er jo det, det drejer sig om i praksis, som vi ved. Hvor det i dag er således, at den del af ægtefællearven, som ligger mellem 100.000 og 180.000 kr., belastes med en arveafgift på 10 pct., går finansministerens forslag ud på, at nu skal det være 14 pct. Det er dog en 40 pct.s forhøjelse. Er der tale om den del, der ligger mellem 180.000 kr. og 500.000 kr., pålægger vi i dag arveafgift med 13 pct., men finansministeren foreslår, at procenten skal sættes op til 20. Det er en 50 pct.s forhøjelse. Hvis vi nu tænker os et ældre ægtepar, som har ikke ret meget andet end et hus — vi kan sige, at der er en nettoværdi på 400.000 kr., som falder i arv — så bliver der for den længstlevende ægtefælle en arveafgift på 55.000 kr. at betale. Nu ved jeg godt, at finansministeren kan sige, at de penge kan den pågældende gå hen og låne, og det er sandt. Men så får den længstlevende, måske meget ældre ægtefælle, som ikke har synderlig indtægt, pludselig en årlig udgift til renter på lånet — og så ser jeg endda helt væk fra afdrag — i størrelsen 7.000-8.000 kr. Er det virkelig rimeligt?

Der er en væsentlig skærpelse i ægtefællearvereglerne i finansministerens forslag. Det er efter min opfattelse en af de alvorligste skavanker ved forslaget, som vore udvalgsmedlemmer vil arbejde meget stærkt for at

[Poul Schlüter.]

få luget ud, når vi nu kommer i gang med den udvalgsbehandling, som i dette tilfælde er særdeles påkrævet.

Bernhard Baunsgaard: Jeg skal som tidligere ikke komme ind på de satser, som er foreslået, så interessant det end kunne være. Det er naturligvis de satser, der efter finansministerens ønske skulle være gældende, og derfor har de interesse. Men det håber jeg vi kan komme til at drøfte i udvalget. Jeg mener også, jeg påpegede før, at der er skavanker i det, som i hvert fald ikke kan være tilsvigtede.

Måtte jeg derimod takke finansministeren for den indstilling, han gav udtryk for heroppe i anledning af mine bemærkninger. Jeg opfattede det som en opfordring til, at vi, når det gælder arveloven, i høj grad skulle se på den arbejdende virksomhed i samfundet — sådan tror jeg finansministeren udtrykte sig. Han sagde, at det ville være interessant at få denne diskussion rejst. Jeg er helt enig med ham, og jeg håber på, at vi får den rejst i udvalget. Igen har vi at gøre med et forslag, hvor det ikke kan være afgørende, om vi bliver færdige en måned før eller senere, hvis vi virkelig kan nå til at tilpasse hele vort arvesystem til vor egen tid og ikke skal nøjes med at køre videre på systemet fra 1908. Det er immervæk mindst to menneskealdre, siden vi skrev 1908.

Jeg takker også for tilslutningen til at drøfte, om det ikke var en god idé at lade arveafgiften stå i virksomhederne som driftskapital. Det kan jo være helt afgørende for, om vi kan bevare den nuværende sammensætning i erhvervslivet, så vi ikke får den også af finansministeren uønskede koncentration i vores erhvervsliv.

Derimod er jeg ikke særlig glad for, at finansministeren mente, at det ikke var på sin plads at komme ind på at drøfte varige samlivs stilling, når det gælder arv. Da finansministeren selv siger, at han har arbejdet med problemet siden 1967, og at han selv har bebrejdet den forrige regering, at den ikke tog det med, da den rettede i arveafgiftsloven, så synes jeg ikke, det er en rimelig stilling nu at tage, at det vil man ikke tage med denne gang. Jeg ville dog tro, at vi kunne nå langt ved at stille krav til dette samliv om, at det skulle have været 5

eller 10 år, før der kunne blive tale om, at man kunne sidestilles med ægtefæller, f. eks. hvis to søstre har boet sammen i en årrække, som finansministeren selv var inde på. Jeg håber, at vi kan komme så langt i udvalgsarbejdet, at vi også tager sådanne forhold med. Når vi så ikke det endelige og helt holdbare resultat, må vi trøste os med, at vi kommer et skridt ad vejen, og det er også værd at tage med.

Finansministeren (Grünbaum): Jeg tager mest ordet, fordi hr. Poul Schlüter efter min mening kom med et forkert eksempel. Jeg er enig i, at der er nogle problemer for ægtefællerne. Men nu skal man jo heller ikke gøre det værre, end det er. Der blev sagt, at hvis husets nettoværdi var 400.000 kr., skulle den efterladte ægtefælle af med 55.000 kr. Nu er forholdet vel det, går jeg ud fra, at det er et fællesbo, sådan at halvdelen af huset er den efterladte ægtefælles, altså drejer det sig om 200.000 kr. Derfor var eksemplet ikke rigtigt. Det var ikke 55.000 kr., men 15.000, så det er altså ikke så voldsomt, som man gerne har villet give det udseende af i pressen. Det er netop et godt eksempel på de problemer, der opstår. Men selvfølgelig kan det være vanskeligt ved et dødsfald pludselig at skulle af med disse penge. Der er jo den forskel, at en efterlevende ægtefælle med børn kan hendside i uskiftet bo, medens man ikke kan det i det barnløse ægteskab. Der kan godt være et problem dér.

Men der er en række andre problemer, jeg har selv nævnt nogle af dem, og det er ikke min opfattelse, at det er noget, vi skal skyde fra os, vil jeg gerne sige til hr. Bernhard Baunsgaard. Jeg er stærkt interesseret i, at vi finder løsninger på de punkter, hvor der er urimeligheder. Spørgsmålet er bare, om det skal gøres nu. Jeg kunne fristes til at sige netop til hr. Bernhard Baunsgaard: hvorfor gjorde I det ikke, da I selv havde regeringen? Så vidt jeg husker, var der en meget stor debat her i folketinget om faste samlivsforhold og meget andet i forbindelse med revisionen af arveloven sidste gang. Men det endte med, også så vidt jeg husker — og jeg tror nok, jeg husker rigtigt — at de radikale her fra talerstolen rent ud erkendte, at problemerne var meget større, end man havde regnet med. Derfor var man enig

[Finansministeren.]

med den daværende finansminister i, at man måtte afvente justitsministeriets ægteskabsudvalg, som har en række af disse problemer til behandling. Sådan endte det dengang. Det er muligt, at der er noget af det, man kan klare uden at afvente den behandling i justitsministeriets ægteskabsudvalg, og det er jeg villig til at se på. Men jeg tror nok, det vil vise sig igen, at problemerne er så indviklede — for det er ikke bare et spørgsmål om de papirløse ægteskaber — at man må afvente de resultater, man kommer til i udvalget. Det vil jo være helt tosset at tage stilling på nogle af disse punkter i arveloven for så måske kort efter at skulle lave det om, fordi man er kommet til et andet resultat i udvalget. Men måske er der nogle af punkterne, man kan tage fat på uden at afvente justitsministeriets ægteskabsudvalgs beslutninger i disse sager, og i så fald vil jeg gerne være med til det.

(Kort bemærkning).

Poul Schlüter: Finansministeren har naturligvis ret i, at hvis der er tale om en fast ejendom, hvis nettoværdi er 400.000 kr., og der er fælleseje mellem ægtefællerne, er det kun de 200.000 kr., som længstlevende ægtefælle skal betale arveafgift af. Så bliver det en 14.000-15.000 kr., og det er selvfølgelig væsentlig mindre end 55.000 kr. Men nu skal man ikke overse, at det i vore dage er særdeles almindeligt, at ægtefæller opretter en ægtepagt — jeg skal ikke blande mig i, om det er fornuftigt eller ej, det er en privatsag — og hvis i et sådant tilfælde huset gøres til særeje for den ene, kan der opstå et problem, for så er det hele huset, som falder i arv, og så havner vi i det tilfælde, jeg nævnte som et uhyre typisk taleksempel, hvor længstlevende skal betale omkring 55.000 kr. Det er et kolossalt likviditetsproblem, og derfor mener jeg, at vi i udvalget må drøfte, om vi ikke kan nå frem til en eller anden form for henstandsordning, således at der i alt fald ikke bliver tale om kontant betaling af arveafgift for længstlevende ægtefælle, men at der måske kan finde en eller anden form for fastfrysning sted, således at likviditetsbelastningen først kommer, når længstlevende også er død. Noget i den retning tror jeg ville være et betydeligt

praktisk fremskridt, som kolossalt mange mennesker ville have gavn af.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard: Det er svært, men jeg skal lade være at falde for fristelsen til at komme i en polemik med finansministeren, når han stiller spørgsmålet: hvorfor gjorde I det ikke? Det kunne der nok siges et og andet meget fornuftigt om.

Når jeg vil undlade at gå ind i polemik her, er det, fordi jeg sætter det højere, at det ser ud til, at det er muligt for os at komme i gang med at drøfte forbedringerne i arveloven og ikke bare forhøjelse af afgifterne. Derfor vil jeg nu indskrænke mig til at sige tak til finansministeren for, at han gav tilsagn om, at vi kunne prøve at se på problemerne og måske løse nogen af dem allerede nu.

Så har jeg kun ét spørgsmål, som jeg ikke har fået svar på, og da jeg ved, at finansministeren vil herop igen, må jeg måske have lov at stille det igen: kan vi ikke også se på, om det ikke er muligt at definere disse alment velgørende stiftelser så præcist og skarpt, at vi kan fritage dem for arveafgift? I øjeblikket er den som bekendt 10 pct. I hvert fald burde vi da kunne fritage de formuer, der testamenteres til kommunerne, helt for arveafgift, hvis de ikke har for specielle formål.

Finansministeren (Grünbaum): Vi plejer jo i udvalgsarbejdet at tage alle de spørgsmål op, der rejses ved første behandling. Derfor har jeg også regnet med, at det spørgsmål, hr. Bernhard Baunsgaard stillede, skal tages op dér. Der er måske også andre sider af den sag, som så kan komme ind i drøftelserne. Hr. Ømann var jo inde på noget helt andet.

Jeg vil godt være med til at drøfte det i udvalget, men jeg vil dog sige til hr. Poul Schlüter, at det er ikke så længe siden, at det ærede medlems partifælle fru Hanne Budtz stillede det forslag, som hr. Poul Schlüter kom med her. Det blev, så vidt jeg husker, afvist to gange i den forrige regerings tid, men jeg vil altså gerne tage det op.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (From): Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til skatteudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om ændring af lov om Danmarks biblioteksskole

og
forslag til lov om ændring af lov om folkebiblioteker m. v.

Valgt blev: *Lysholt Hansen, Albertsen, Normann Andersen, Finn Christensen, Gorrssen, Tove Lindbo Larsen, Marichen Nielsen, Kristine Heltberg, Per Dich, Ellen Strange Petersen, Flemming Jensen, Lembourn, Merete Bjørn Hanssen, A. Chr. Andersen, Kristen Østergaard, Meta Ditzel og K. Helveg Petersen.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om valgmenigheder.

Valgt blev: *Falk Hansen, Camre, Gorrssen, Jørgen Peder Hansen, Orla Møller, Johan Nielsen, Marichen Nielsen, Maigaard, Morten Lange, Burgdorf, Karen Thuree Hansen, Adam Møller, Kaj V. Andersen, Damsgaard, Ravnkjær, Westergaard Andersen og Samuel- sen.*

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 21 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om en amtskommune for hovedstadsområdet,

forslag til lov om revision af den kommunale inddeling i Københavns amtsrådskreds,

forslag til lov om udligning i hovedstadsområdet,

forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser om udligning mellem kommuner i hovedstadsområdet,

forslag til lov om regionplanlægning i hovedstadsområdet,

forslag til lov om oprettelse af et hovedstadsråd [af Niels Helveg Petersen m. fl.],

forslag til lov om kommunal og amtskommunal udligning i hovedstadsområdet [af Niels Helveg Petersen m. fl.],

forslag til lov om revision af den kommunale inddeling i Københavns amtsrådskreds [af Niels Helveg Petersen m. fl.]

og

forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af et planlægningsråd m. v. samt om kommunal og amtskommunal udligning i hovedstadsområdet [af Poul Schlüter m. fl.].

Valgt blev: *Ove Hansen, Albertsen, Alsing Andersen, Finn Christensen, Gorrssen, Svend Jakobsen, Orla Møller, Søgaard, Bent Sørensen, Maigaard, Ømann, Poul Schlüter, Stæhr Johansen, Juul-Madsen, H. C. Toft, Enggaard, A. Chr. Andersen, Nyboe Andersen, Niels Helveg Petersen, Dahlgaard og Nordqvist.*

Tredje næstformand (From): Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlem af folketingets Bendix har meddelt mig, at han ønsker til boligministeren at stille følgende spørgsmål:

„Kan ministeren bekræfte, at kommunerne ikke har fået underretning om den nye boligsikringslovs indhold, inden boligministeriet i dagbladene har indrykket annoncer om loven?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 7. april, kl. 10 med følgende dagsorden:

1) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om Lønmodtagernes Garantifond.

2) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen m. fl. love. (Undervisningspligtens udvidelse m. v.).

3) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om begrænsning af svovlindhold m. v. i brændsel.

[Tredje næstformand.]

4) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om nedsettelse af et folketingsudvalg for folketingsåret 1971-72 til at drøfte problemer og modtage information vedrørende fremmedarbejderpolitikken [af Bertel Pedersen m. fl.].

5) Første behandling af:

Forslag til lov om forbud mod civil overlydsflyvning.

6) Første behandling af:

Forslag til lov om foranstaltninger mod forurening af havet med andet end olie.

7) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om foranstaltninger mod forurening af havet med olie og andre materialer.

8) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om husmoderafløsning og hjemmehjælp. (Om udskydelse af revision).

9) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Forhøjelse af grundbeløb m. v.).

10) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om invalidepension m. v. (Forhøjelse af ydelser).

11) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Forhøjelse af grundbeløb m. v.).

12) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om omsorg for invalidepensionister og folkepensionister. (Tilsyn, refusion, forhøjelse af beløb til personlige fornødenheder).

13) Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til møntlov
og
forslag til lov om afrunding af visse ørebeløb.

Mødet hævet kl. 16.38.

77. møde.

Fredag den 7. april kl. 10.

Den første sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om Lønmodtagernes Garantifond.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 26) findes i tidenden sp. 4259).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges med 139 stemmer mod 1.

Første næstformand (Grete Hækkerup): Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen m. fl. love. (Undervisningspligtens udvidelse m. v.).

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 106) findes i tidenden sp. 4278, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 1027).

Der var stillet 1 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.